

Pasaulinė pacientų saugos diena 2019 m. rugsėjo 17 d.

Pirmą kartą PSO kvietimu 2019 metų rugsėjo 17 diena bus pažymėta kaip Pasaulinė pacientų saugos diena. Tuo siekiama, kad visame pasaulyje pacientų sauga taptų sveikatos priežiūros prioritetu. Ši diena turėtų suburti visus, kuriems svarbu, kad būtų siekiama sumažinti nenumatytą sveikatos priežiūros sukeltą žalą žmogaus sveikatai. Nuo šios dienos PSO pradės globalią kampaniją didindama informuotumą pacientų saugos klausimais ir skatindama žmones prisidėti prie saugesnės sveikatos priežiūros kūrimo. Paskelbta pasaulinė pacientų saugos diena leis sutelkti sveikatos priežiūros teikėjų, pacientų ir sveikatos priežiūros paslaugų vadovų pajėgas siekiant saugesnės sveikatos priežiūros. Skelbiant šią dieną vadovautasi fundamentaliu medicinos principu - pirmiausia nepakenk.

Pirmosios Pasaulinės pacientų saugos dienos uždavinys yra visame pasaulyje tema „**Pacientų sauga - pasaulinis sveikatos prioritetas**“ atkreipti dėmesį į pacientų saugą. Turime išmokti atvirai bendradarbiauti, o ne ieškoti kaltų. Turime mokytis iš klaidų, pabrėždami, kad svarbiausia yra pacientų sauga. 2019 m. Pacientų saugos dienos šūkis yra „**Kalbėkime pacientų saugos naudai**“. Teikiamos sveikatos priežiūros paslaugos neturi niekam pakenkti.

Kad ir kaip apmaudu, kiekvieną dieną tūkstančiai pacientų pasaulyje patiria ar rizikuoja patirti žalą, kurios galima išvengti.

Paskaičiuota, kad išsivysčiusiose šalyse 1 iš 10 pacientų, gydomų ligoninėje, patiria žalą. Šalių, kur gyventojų pajamos mažos ar vidutinės, ligoninėse per metus įvyksta 134 milijonai nepageidaujamų įvykių, kasmet sukeliančių 2,6 milijonus mirčių.

Tarptautinei ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai priklausančiose šalyse 15 procentų ligoninių išlaidų sudaro išlaidos pacientams, patyrusiems teiktų sveikatos priežiūros paslaugų žalą, gydyti.

4 iš 10 pacientų nukentia nuo teikiamų pirminės sveikatos priežiūros paslaugų, 80 % šios žalos galima išvengti.

Pacientų sauga yra žalos prevencija, žalos ir klaidų rizikos sumažinimas sveikatos priežiūroje.

DEŠIMT FAKTŲ APIE PACIENTŲ SAUGĄ

Pacientų sauga yra svarbus globalinis visuomenės sveikatos rūpestis. Apskaičiuota, kad rizika žūti skrendant lėktuvu yra 1 iš 3 milijonų, o rizika mirti dėl patirto išvengiamo medicininio sveikatos priežiūros paslaugos incidento (nelaimingo įvykio) yra 1 iš 300. Aviacija ir branduolinė pramonė yra daug saugesnė negu sveikatos priežiūra.

1 faktas. Žalą patiria 1 iš 10 ligoninėje gydomų pacientų.

Apskaičiuota, kad šalyse, kur gyventojų pajamos didelės, 1 iš 10 ligoninėje gydomų pacientų patiria žalą. Tai gali būti dėl įvairių nepageidaujamų įvykių, kurių 50 % laikomi išvengiamais.

2 faktas. Visame pasaulyje nepageidaujami nesaugios sveikatos priežiūros įvykiai yra tarp 10 dažniausių mirties ir negalios priežasčių.

Naujausi duomenys leidžia teigti, kad šalių, kur gyventojų pajamos mažos ir vidutinės, ligoninėse per metus įvyksta 134 milijonai nepageidaujamų įvykių, dėl kurių kasmet įvyksta 2,6 milijonų mirčių.

3 faktas. Gaudami pirminės sveikatos priežiūros ir ambulatorines paslaugas 4 iš 10 pacientų patiria žalą.

Sveikatos priežiūros paslaugų sauga svarbi visuose sveikatos priežiūros lygiuose, įskaitant pirminę ir ambulatorinę sveikatos priežiūrą, kur teikiama daugiausia paslaugų. Visame pasaulyje 4 iš 10

pacientų patiria žalą gaudami šias paslaugas. 80 % atvejų šios žalos galima išvengti. Labiausiai nepageidaujamos klaidos čia yra susijusios su diagnostika, vaistų išrašymu ir vaistų vartojimu. Dėl žalos, sukeltos pirminės ir ambulatorinės sveikatos priežiūros paslaugų, pacientus tenka gydyti ligoninėje. Nustatyta, kad Tarptautinei ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai priklausančiose šalyse pacientų žala siejama su 6 % ligoninių lovdienių ir su daugiau nei 7 milijonais hospitalizacijų.

4 faktas. Mažiausiai 1 iš 7 Kanados dolerių išleidžiamas pacientams, ligoninėse patyrusiems žalą, gydyti.

Mažiausiai 1 iš 7 Kanados dolerių išleidžiamas pacientams, patyrusiems ligoninėse žalą, gydyti. Tarptautinei ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijai priklausančiose šalyse 15 procentų ligoninių išlaidų gali būti tiesiogiai priskirtos išlaidoms gydyti pacientus, nukentėjusius dėl pacientų saugos nesėkmių. Dažniausios iš jų yra veninė tromboembolija, pragulos ir infekcija. Apskaičiuota, kad šiose šalyse kiekvienais metais bendri žalos kaštai siekia iki trilijonų JAV dolerių.

5 faktas. Investicijos į pacientų saugą gali padėti pastebimai taupyti finansus.

Investicijos į pacientų saugą gali padėti pastebimai taupyti finansinius išteklius ir pasiekti geresnių pacientams teikiamų sveikatos priežiūros paslaugų rezultatų, nes prevencijos kaštai paprastai yra mažesni negu gydymo dėl patirtos žalos kaštai. Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad vien tik Jungtinėse Valstijose 2010-2015 metais *Medicare* ligoninėse į patobulinimai saugai gerinti leido sutaupyti 28 milijardus JAV dolerių.

Pacientų sauga labai priklauso ir nuo to, kiek prie šios sistemos tobulinimo aktyviai prisideda patys pacientai. Jų dalyvavimas nėra brangus, bet vertingas, nes žalos našta gali sumažinti iki 15%, o tai kasmet leidžia sutaupyti milijardus dolerių – labai pelninga investicija.

6 faktas. Nesaugus gydymas vaistais ir gydymo vaistais klaidos kiekvienais metais sukelia žalą milijonams pacientų ir kainuoja milijardus JAV dolerių.

Nesaugus gydymas vaistais ir klaidos, tokios kaip netinkama vaisto ar infuzijos dozė, neaiškios instrukcijos, trumpinių vartojimas ir netinkami paskyrimai, yra pagrindinės išvengiamos sveikatos priežiūros žalos priežastys visame pasaulyje. Apskaičiuota, kad su gydymo vaistais klaidomis susiję kaštai visame pasaulyje kasmet sudaro 42 milijardus JAV dolerių, neskaitant atlyginimų, produktyvumo ar sveikatos priežiūros kaštų. Tai sudaro beveik 1 % pasaulinių išlaidų sveikatos priežiūrai. Gydymo vaistais klaidų priežastys gali būti gydymo vaistais sistemos trūkumai ir žmogiškieji faktoriai, tokie kaip nuovargis, blogos darbo sąlygos ar darbuotojų stoka. Visa tai turi įtakos vaistų skyrimo, laikymo, ruošimo, išdavimo, tvarkymo ir stebėsenos praktikai. Bet kuri iš šių klaidų ar jų derinys gali sukelti didelę žalą pacientui, būti jo negalios ir net mirtie priežastis.

7 faktas. Netiksliai ar pavėluota diagnozė milijonams pacientų yra viena iš dažniausių žalos priežasčių.

Diagnostinė klaida, t.y. nesugebėjimas tiksliai ir laiku ambulatorinėmis sąlygomis diagnozuoti ligą, JAV pasitaiko 5 % suaugusių pacientų. Beveik pusė šių klaidų gali sukelti didelę žalą. JAV atlikus išsamią pataloginių tyrimų analizę, paaiškėjo, kad diagnostinės klaidos prisidėjo prie beveik 10 % pacientų mirčių. Sveikatos istorijų analizė rodo, kad diagnostinės klaidos sudaro 6 -17 % visų nepageidaujamų įvykių ligoninėse.

8 faktas. Hospitalinės infekcijos pasitaiko iki 10 iš 100 hospitalizuotų pacientų.

Šalyse, kur gyventojų pajamos didelės, 7 iš 100 hospitalizuotų pacientų, o šalyse, kur gyventojų pajamos mažos ir vidutinės, 10 iš 100 hospitalizuotų pacientų pasitaiko su sveikatos priežiūra susijusių infekcijų. Šimtai milijonų pacientų visame pasaulyje kasmet kenčia nuo infekcijų, susijusių su sveikatos priežiūra. Įvairios infekcijų kontrolės priemonės, įskaitant rankų higieną, gali sumažinti po įvairių sveikatos priežiūros intervencijų pasitaikančią infekciją net iki 55 % atvejų.

9 faktas. Daugiau nei 1 milijonas pacientų kasmet miršta nuo komplikacijų, susijusių su chirurgija.

PSO tyrimai rodo, kad visame pasaulyje dar labai daug ligų ir pacientų mirčių yra susiję su chirurgija. Nesaugios chirurginės procedūros sukelia komplikacijas iki 25% pacientų. Beveik 7 milijonai pacientų, sergančių chirurginiu būdu gydomomis ligomis, kasmet patiria rimtų komplikacijų. 1

milijonas šių pacientų miršta operuojami ar iš karto po operacijos. Per pastaruosius 50 metų, įgyvendinus pacientų saugos užtikrinimo priemones, su chirurginėmis komplikacijomis susijusių mirčių skaičius sumažėjo, bet jų vis dar 2-3 pasitaiko dažniau šalyse, kur gyventojų pajamos mažos ir vidutinė, palyginti su šalimis, kur gyventojų pajamos didelės.

10 faktas. Medicininė apšvita yra visuomenės sveikatos ir pacientų saugos rūpestis.

Visame pasaulyje kasmet atliekama daugiau negu 3,6 bilijonai rentgenologinių tyrimų, iš jų apie 10 % vaikams. Be to, kasmet dar atliekama daugiau kaip 37 milijonai branduolinės medicinos ir 7,5 milijono radioterapijos procedūrų. Radiacinės saugos klaidos susijusios su per didele pacientui apšvita ir netinkama jos vieta. Atlikus 30 metų paskelbtų radiacinės saugos duomenų apžvalgą, nustatyta, kad bendras radiacinių incidentų dažnis yra apie 15 iš 10 000 gydymo kursų.

Parengta pagal:

WHO OFFICIAL WEBPAGE - <https://www.who.int/campaigns/world-patient-safety-day/2019>